

Тема: підсумковий урок по темі:

«Додавання та віднімання чисел в межах 20 з переходом через розряд»

Мета: навчити застосовувати таблиці додавання та віднімання чисел в межах 20 з переходом через розряд при розв'язуванні прикладів та задач. Удосконалювати навички лічби. Розвивати уважність, уміння аналізувати, порівнювати, розвивати навички самостійної роботи.

Виховувати любов та бережливе ставлення до птахів, бажання допомогти їм узимку.

Обладнання: лічильний матеріал, годівничка для птахів, їжа для птахів (сало, зерно, калина, насіння), лінійки, олівці, таблиці, картки.

Хід кроку

I. Організація класу

Всі сідайте тихо, діти,
Домовляймося – не шуміти,
Руку гарно піднімати,
На уроці – не дрімати,
А знання мерщій хапати.

II. Мотивація навчальної діяльності

-Діти, ви знаходитеся у теплому, світлому класі, у вас теплі светри, черевички.

-Давайте подивимось у вікно і задумаємось на мить...

-Чи всім так добре і затишно?

-Чому невесело птахам? (Холодно, немає їжі).

-Ми можемо їх допомогти?

Старші школярі передали вам годівничку – пташину їдальню, щоб ви на уроці математики зібрали їжу до неї. Ось вона перед вами.

III. Узагальнення та розвиток математичних знань

Це – калина. Її люблять птахи, які мають п'ячко такого ж кольору.

-Які це птахи? (снігурі).

Щоб покласти її до годівнички нам потрібно виконати такі завдання:

1. Порахувати від 1 до 20 («ланцюжком»)
2. У зворотному порядку, чітко називати числа.
3. Порахуємо усно
4. Наші цифри не робили зарядку. Треба стати їм по порядку.
5. Назвати сусідів чисел 5, 9, 7.
6. Назвати числа менші за 6.
7. Стасюк В. покаже на цифру 2.
8. З яких чисел можна скласти 7.

-Ми впорались із завданнями? – Кладемо до годівниці калину. (Стасюк В.)

IV. Узагальнення знань учнів

-Запишемо у зошитах число і класна робота.

1. На хвилинку каліграфії 7.

-Що згадується, коли чуємо її (дні тижня...)

2.

Числа 3, 5, 9, 6, 1, 10, 13, 14 збільшити на 2.

3.Проведемо конкурс «Цифри-красуні». За допомогою цифр запишемо всі числа від 1 до 20 і в зворотному порядку.

-Що ми робимо сьогодні? (годуємо птахів).

Наступна їжа – сало. Хто із птахів його полюбляє? Щоб ним поласували синички ми маємо розв'язати багато прикладів на додавання та віднімання, а допоможуть нам у цьому 2 братики математики.

1. Назви чисел при «+»
2. Назви чисел при «-»
3. Робота біля дошки

$$9 + 6 =$$

$$11 - \quad = 9$$

$$8 + 4 =$$

$$16 - \quad = 9$$

$$7 + 5 =$$

$$16 - 8 =$$

$$9 + 3 =$$

$$9 + 2 =$$

$$12 - \quad = 9$$

$$9 + 5 =$$

$$13 - \quad = 9$$

$$8 + 6 =$$

$$17 - 8 =$$

$$6 + 9 =$$

Запишемо ці приклади в зошити (працюю індивідуально із Ільчуком та Стасюком).

4. Записати $10 + 1 = \dots\dots\dots$ $10 + 10 =$ (записую задачу на дошці).
Перевіряємо.

5. Задача

Синичок 11

Снігурів ? на 2 менше

Повторюємо умову задачі.

-Про що запитується у задачі?

-Що потрібно знайти, щоб відповісти на запитання задачі?

-Чи є у нас ці дані?

-Яку дію потрібно виконати, щоб дізнатись?

-Тепер можна дати відповідь на запитання задачі?

снігурів

разом синичок і снігурів

Запишемо задачу у зошити.

-Справились із завданнями? (впорались)

Кладемо до годівнички сало.

V. Фізкультхвилинка

Чого діти засмутились?

Мабуть ви вже потюпились.

То ж, вставайте, пострібайте,

Наче птахи політайте

І зерняток пошукайте.

А тепер сідайте за парти малята, маленькі горобенята.

4. Наступна їжа – пшеничка.

-Хто полюбляє її? (горобці).

Порівняємо числа

12	10	8	13	19	19
----	----	---	----	----	----

14	4	6	18	17	7
----	---	---	----	----	---

5. Приклади із коментуванням. Робота з підручником.

6. Записати стовпчиком донизу числа і розкласти на десятки і одиниці.

$$13 = 10 + 3$$

$$16 =$$

$$18 =$$

$$15 =$$

$$17 =$$

Зарядка для пальчиків

Разом ніжки, рівно спинку –

Граємо на піаніно.

Ми вчимося грати гаму.

Ніжки рівно, спинку прямо. (по черзі як по клавішах з великого пальця).

Продовжуємо наповнювати ласощами пташину їдальню.

Гарбузове насіння – його любляють сойки.

7.Робота з геометричним матеріалом.

-Які геометричні фігури тут зображені?

-А кого вам нагадує цей малюнок? (птаха)

-Яких геометричних фігур використано найбільше?

Завдання:

1. Накреслити відрізок 12 см. Меншого за попередній на 3 см.
2. Квадрат із стороною 5 см.

3. Прямокутник

4. Трикутник, у якого 1 кут – прямий.

-Впорались із завданням?

V. Підсумок уроку

1. Гра «Мікрофон»

- Чому я хочу допомогти птахам?

- Якщо ви найкращі друзі птахів – сплесніть у долоні – стільки разів.

- Якщо ви будете годувати синичок – підніміть праву руку вгору.

- Якщо ви любите годувати снігурів – простягніть ліву руку вперед.
- Подумайте, як би ви покликали пташок до годівнички – жестом.

А тепер візьмемось всі за руки. Якщо ви будете разом дружно оберігати природу, то наш шкільний сад буде найкращім.

Вішаємо годівничку.

Для кмітливих.

Бабуся зв'язала онукам на зиму шарфи і рукавички. Всього вона зв'язала 3 шарфи та 6 рукавичок. Скільки онуків у бабусі?

Тема Дитинство Тараса Шевченка.

Мета: ознайомити учнів з дитячими роками Т.Г.Шевченка, з творами поета, присвяченими цьому періоду життя; розвивати усне мовлення учнів, учити висловлювати власні думки щодо прочитаного, розвивати творчі здібності, артистичні дані учнів; виховувати любов і повагу до поета, його спадщини.

Обладнання: портрет Тараса Шевченка, рушники, виставка, присвячена життю і творчості Кобзаря, виставка його творів, ілюстрацій, годинник (пісочний).

Біля портрета розміщені слова, що є епіграфом до уроку:

І мене в сім'ї великій,
В сім'ї вольній, новій,
Не забудьте пом'янути
Незлим тихим словом...

ХІД УРОКУ

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Діти, сьогодні на уроці у нас багато гостей. Поверніться і привітайтеся з ними, будь ласка, не забудьте посміхнутись. А тепер поверніться, підтягніться, одне одному й мені теж усміхніться. Сідайте. Починаємо працювати.

II. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ УРОКУ

Вступне слово вчителя.

(На фоні музики до пісні «Рече та стогне ...» (на слова Т.Г.Шевченка).

Над крутими Дніпра берегами,
Де схилилась Чернеча гора,
Де Дніпро розмовляє з вітрами,
Там могила співця-Кобзаря.
А до неї щочас, безупинно,
Люди йдуть із любов'ю в серцях,
І летить, наче ключ журавлиний,
Вільна пісня поета-співця...

І мене в сім'ї великій,
В сім'ї вольній, новій,
Не забудьте пом'янути
Незлим тихим словом...

Нехай ці слова із «Заповіту» Т. Г. Шевченка стануть епіграфом до нашого уроку, який ми присвячуємо вшануванню пам'яті поета.

9 і 10 березня... Поруч стоять ці дати: день народження поета і день його смерті. Але між цими двома березневими датами — 47 років життя, сповнених боротьби і страждань.

Починаються Шевченківські дні. Ми звертаємось до творчості поета, який став славою і гордістю України. Тож нехай вогонь його душі (учитель запалює свічку) запалить у ваших серцях іскру віри, надії, любові до рідної землі, до свого народу.

Діти, ви вже дещо знаєте про життя Т. Г. Шевченка. На сьогоднішньому уроці ми поговоримо з вами про дитячі роки Кобзаря. Ми не тільки послухаємо розповіді, виступи, які ви підготували, користуючись в основному ось цими книгами (демонструє): С. Васильченко «В бур'янах», О. Іваненко «Тарасові шляхи»; ми також ознайомимось з окремими творами поета. Тарас Григорович написав їх у дорослому віці, але в них описується саме цей період його життя.

III. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Технологія «Кожен навчає кожного».

— У кожного з вас — по одному з фрагментів тексту. Протягом трьох хвилин вам треба вивчити інформацію та підготуватися до передачі її іншим. Після спливу відведеного часу треба підвестися та, вільно рухаючись по класу, знайти собі співрозмовника; переказати йому зміст свого фрагмента та прослухати його повідомлення. У кінці уроку ми проведемо підсумковий тест.

1) «Життя нашого поета таке дивне...».

Життя нашого поета таке дивне, що, слухаючи про нього, можна було б сказати, що це — легенда, коли б усе те діялось не перед нашими очима. Тож і хотілося почати розповідь про поета, як починаються казки.

-За широкими морями, за лісами дрімучими, ще й за горами кам'яними, в не нашій далекій стороні був колись веселий край, розкішний, багатий, заворожений злими людьми, зневолений двома не- волями. Одна неволя панська, а друга — царська. І жили там рабами в тяжкій чужій роботі заворожені в неволю люди. Світ їм було — зав'язано, говорити — заказано, ходили німі...

Року 1814, 9 березня, темної ночі перед світанком в селі Моринці Звенигородського повіту на Київщині (тепер Черкаська область) в хаті Григорія Шевченка, кріпака пана Енгельгардта, блиснув у вікні єдиний на все село вогник, народилась нова панові кріпацька душа, а Україні — її великий співець Тарас Шевченко. Про ці родини сестра поетова Катерина, що була тоді маленькою дівчинкою, виросши, розповідала так.

Прокинулась вона від шуму в хаті і запитала:

— Що воно таке?

Баба-повитуха, що допомагала Тарасикові з'явитися на світ, сказала:

— Буде тобі забавка — будеш мати, кого глядіти... Знайшли тобі в коноплях братика. .

А ще вона розповідала про те, що у бабів-повитух є прикмета: якщо перш ніж зайти до породіллі в хату, заглянути у вікно, то в хаті побачиш долю народженого.

І ось вона повідала таке: «Сидить за столом повно всякого панства, а поміж панства — мужик, стоїть, вичитує щось із паперів. А вони на нього кулаками махають, а підійти бояться. Коли це, де не візьмись, щось таке, як цар у короні, та як не схопляться з тим мужиком: той за груди, а той за шию...» Баба так і обімліла, і дивитись далі побоялась...

«Та бач, що виходить,— продовжила,— виросте твій син неабияка людина — буде змагатись з панами та царями». Таку долю напрощила Тарасові баба-повитуха.

Кажуть, що коли батьки дають ім'я дитині, вони також пророчать їй долю. А що ж означає ім'я *Тарасі*? Ім'я *Тарас* походить від грецького слова *тарактікос*, яке у вільному перекладі українською мовою означає: «бунтівливий, той, хто викликає замішання, збентеження»

Саме таким бунтівником і непокірним був Т. Г. Шевченко. Важко знайти більш дивну тотожність характеру людини та значення її імені. Здається, нібито те ймення дав йому якийсь ясновидець.

2) «Ненька Катерина».

Минає рік. Батько й мати на панщині, Катерина, сама ще недоросла, зв'язана з малим Тарасом, як ланцюгами: сповивала, колихала, пісень співала, запихала дитячий плач «куклою», по кутку носилася з ним, як із цяцькою.

До речі, ви знаєте що таке «кукла»? Це не та лялька, якою ми граємось. «Кукла» — це замотаний у ганчірку розжований хліб, «куклу» давали дитині замість соски.

Проте сама нянька ще дитина — хочеться й самій погуляти. Тож, часом, бувало й таке: посадить під тинем дитя чи в городі, а сама побіжить до подруг, що граються, та й забуде. Маля плаче, плаче — стомиться і засне. Вже й виспить, а няньки все немає. І знову плач, знову сльози.

Росте Тарас. Тільки зіп'явся на ноги, почалося те дитяче блукання. Батьки — на панщині, старший брат Микита десь пастишить, сестра — на городі, а ти, Тарасе, куди хочеш — скрізь тобі шляхи відкриті: чи в садок за вишнями та яблуками, чи на леваду в бур'яни. Зайдеш у них — півдня будеш ходити, поки виберешся.

Але хіба це страшно? Рідну хату легко знайти. Вона стоїть край села. Стара, кривобока, стіни повигинались, солом'яна покрівля потрухла, мохом узялася, димар похилився од давності і трохи почорнів, вікна — ніби темні плями на змученому обличчі.

І мандрує мала людина по світу з ранку до вечора, дива всякі на ньому споглядає, розуму набирається.

Хлопчиків хотілося знати, чому дерева на осінь листя скидають, звідки птахи прилітають, чого сонце лягає спати і багато-багато іншого.

Не раз задумувався Тарас над тим, чи є край землі і чи далеко до нього. Від діда і матері він чув, що там, де сонце лягає спати, небо підпирають залізні стовпи. «Де ж вони? — міркував.— Мабуть, за горою, бо там же воно заходить. Може, піти подивитись? А чому б ні? Це ж зовсім близько — хоч рукою подай».

За те, що не тримався хати, а все блукав десь, в сім'ї й прозвали його «малим приблудою».

3) «Раз так було...».

Вперше по весні білоголова Шевченкова родина розташувалась вечеряти під яблунею надворі. Чуби в усіх, як обілений льон, очі, як квітки льону,— сині. Тільки мати чорнява, з карими очима. Невесела вечеря у Шевченків — зморений батько свариться, мати заклопотана. Дочка Катерина заплакана, ложки в руки не брала. Що ж трапилося? Пропав Тарасик.

Раптом коло самого села луною вдарила в усі кутки багатоголоса урочиста, хвилююча пісня:

А вози риплять,
А ярма брязчать,
А воли ремигають,
А попереду отаман
У сопілочку грає...

Всі забули на часину про хлопця, заворушились.

— Чумаки!

У селі бігли з дворів назустріч чумакам дівчата, діти, поважні діди з палицями!

Разом з чумаками приїхав у село й Тарас, який розповів, що був у полі та заблукав. Зустрівся з чумаками, а ті питають: «Куди ідеш- мандруєш?»

Хлопець сказав, що в Кирилівку. А вони й говорять: «Це ти ідеш у Моринці, а в Кирилівку треба назад. Сідай, кажуть, з нами, ми довеземо». Та й посадили на віз, і дали батіг волів поганяти.

— Ну, почумакував, тепер бери ложку та сідай вечеряти,— сказав батько.

По вечері мати постелила дітям на горбку коло сіней. Полягали. Тарас в середину, з одного боку Катря, з другого — Микита. Мати сіла коло них. Тарас тим часом почав розповідати таємничим тихим голосом. Брат і сестра аж голови попідіймали. Крадькома прислухається мати. Далі, сміючись до чоловіка:

— Ви послухайте, що цей волоцюга вигадує: старий того не придумас збрехати, як воно. Каже, що ходив він туди, де сонце заходить, бачив залізні стовпи, що підпирають небо, і ті ворота, куди сонце заходить на ніч, як корова в хлів. Розповідає, ніби справді сам теє бачив. Ой Тарасе, що з тебе буде?

Поступово в селі затихало. Коло хати і над хатою гули хрущі. Діти спали. Як той артист, дожидав, коли все кругом нього стихне, на все село защебетав десь поблизу соловей.

4)«А святами — до діда».

У старого Івана Шевченка, Тарасового діда по батькові, святами завжди повно людей у хаті: дід Іван грамотний, і в нього є велика книжка про святих мучеників. Та Тарас любив бувати там не лише тому, що слухав історії про життя святих. Допитливий хлопчик уважно прислухався до розмов дорослих селян про життя, захоплювався піснями, різними переказами про героїчне минуле українського народу.

5)«До дяка в науку...».

Коли Тарасові виповнилось вісім років, батьки віддали його до школи, до дяка «в науку». Нудна була наука в тодішніх школах, нудна і тяжка: вчили по церковних книжках, за найменшу провину дяк карав своїх учнів різками.

Проте малий Шевченко брався охоче і до цієї науки, він швидко все запам'ятовував. Хлопець відчував, що за цією дяківською безтолковою

школою далі десь ховається справжня наука — ясна, радісна... І цей чарівний світ знань тягнув його до себе, мов магнітом.

Одного разу, прибираючи дякову «світлицю», Тарас побачив у дяка грубий зшиток синього паперу. Ще раніше хлопець помітив, як дяк щось у нього вписував. Роздивився, а там — псалми, щедрівки, пісні, вірші...

Сидів над ними хлопець, мов прикипів. З нього школяру здаля одкривалася таємниця, як творяться на світі книжки. До жаги забажалося школяреві зробити самому таку книжечку, обмалювати візерунками і вписувати в неї ті пісні та вірші, що йому припали до вподоби. Це був перший прихований потяг до словесної творчості...

6) «Смерть матері».

Світлі дні дитинства були недовгими. Перше тяжке горе, що вразило серце малого: замучена важкою працею, померла мати. На дев'ятім році життя хлопчик став напівсиротою.

Його взяли од школи дивитися за меншими в хаті. Батько одружився вдруге. Але не так сталося, як гадалося. З приходом у сім'ю мачухи (злої, сварливої і жорстокої жінки, у якої було троє своїх дітей) життя напівсиріт ще погіршало. В хаті почалися сварки, бійки, докори, плач — пекло. Не було й дня (згадував пізніше Шевченко у повісті «Княгиня»), щоб дітей не били. Особливо мачуха незлюбила моторного і жвавого, до того ж упертого, правдивого і гарячого Тараса. Вона примушувала його виконувати різну непосильну роботу, знущала над ним. Від покарання хлопець тікав до старшої сестри Катерини (вона була вже тоді заміжня і жила в сусідньому селі) або переховувався в бур'янах.

7) «Смерть батька».

Та ще, поки жив батько, то якось терпів Тарас муку. Але на дванадцятому році життя його спіткало нове горе: раптово, простудившись у дорозі, помер батько. Сиротам не стало місця в рідній хаті: покинув хату Тарас, а за ним, мов руді мишенята, розбіглися у найми його молодші сестрички і братик (у нього, крім старших сестер Катерини і брата Микити,

було ще троє молодших: сестри Яринка та Марійка (осліпла в три роки) і братик Йосип).

Одинадцятирічний хлопчик залишився круглим сиротою, беззахисним і недоглянутим.

8) «Тарасова пісня».

Тяжкою була панська неволя, проте не тільки те й робили люди, що плакали та журились. Було чути їхні пісні, і жарти, і веселий гомін. Людей сила-силенна, не вмирати ж усім.

Звенигородщина — співучий куток України, в ньому Кирилівка не останнє в цьому село. Тарас Шевченко ще змалку куцався у народних піснях. Батько сам чумакував, то й співав про них, чумаків, співає мати, тітка, співає Катря.

Прийде вечір — усі вулиці в селі аж гудуть піснями. А почнуть грати в селі весілля — ціле море пісень. Сумних і веселих, до світанку — всяких."Тож не дивно, що ще до ладу говорити не навчившись, Тарас уже підспівував старшим, а у вісім-дев'ять років з дівчатами на колодках витягував, якої не почнуть. У Тараса були пісні, як у кого коханки: завжди не одна, то друга бринить у грудях. Почує де-небудь, зразу запам'ятає всю од краю до краю, носиться з нею, виспівує — чи гуляє, чи робить що, поки інша пісня не закриє цієї.

9) «Про любов Тараса до малювання».

У тому кутку України, де село Кирилівка, завжди було багато між людьми малярів! Мабуть, через те, що край такий хоч малюй: в садах та в зорях. Крейдою чи углиною малював і малий Шевченко усе, що бачив: хати, церкви, дерева. Проте справжня пристрасть до малювання прокинулась у нього, коли був чималим і служив у дяка.

Одного разу кирилівський дяк послав хлопця у Лисянку до дяка-маляра. Тарас застав дяка за роботою: він починав малювати на дошці

якогось святого. Шевченко став дивитись. І коли на мертвій дошці з-під пензля маляра виглянули людські очі, мов з туману, почало з'являтись живе обличчя, в хлопця аж мурашки пішли поза спиною: маляр видався йому за чарівника. Тарас вперше відчув ідею творчості.

Огонь пішов по жилах у хлопця, і він ясно відчув у собі творця, художника. Аж руки заворушились. Здалося йому: оддав би все на світі, аби тільки навчитись так творити. І почав прохати дяка, щоб прийняв його за учня. Той погодився. Але замість того, щоб привчати учня до малярства, дяк зразу повернув його на наймита. Тарас побачив, що з такої науки добра не буде. Покинув цього маляра — пішов до другого, в село Тарасівну. І тут Шевченкові не пощастило. Славний маляр подивився на ліву долоню хлопця і рішуче промовив: «Не буде з тебе маляра. Талану немає в тебе, долі. Ні до чого в тебе немає хисту. Іди в старці».

Пішов Тарас смутний, приголомшений. Іде, плаче: «Що мені тепер робити на світі?» І почалося наймитування. Та звідусіль проганяли хлопця: велять одно робити, а він все малює. Якось вийняв зі скрині свої малюнки. І така туга взяла, таке бажання малювати... Зібрав Тарас свої малюнки і пішов до хлипнівського маляра, про якого багато чув гарного від людей.

Подивився маляр на Тарасові малюнки, подивився на Тараса і сказав: «Та з тебе буде маляр, та ще й путній маляр». Пообіцяв маляр прийняти хлопця за учня, тільки треба дозвіл від пана: бо ж він — кріпацька душа. Та не дозволили Шевченкові вчитися малярства.

І відчув Тарас, що він раб, невільник... Сонце йому отьмарилось, і світ потемнів... Прощай, малярство...

Та пригріло сонце, осміхнулось, як мати, і відчув Тарас, що зв'язаний із життям міцними мотузками.

Пригадалось малярство, мрії, і з нутра стала підійматися якась могутча, міцна сила, що прагне боротьби... та гаряча, таємна, невиразна надія, що з нього щось вийде, мусить вийти...

2. Підсумок роботи в групах.

Через десять хвилин учні займають місця в загальному колі. Обговорення проходить за такими питаннями: Скількох співрозмовників ви вислухали? Що було легше: розповідати чи слухати?

3. Інсценізація «Допитливий хлопчик».

Минає рік, і два, і п'ять років. Хлопчик росте мовчазним, замисленим, допитливим. Все допитується в мамі...

Хлопчик:

— Матусю, а правда, що небо на залізних стовпах тримається?

Мати:

— Так, мій синочку, правда. (Жінка сідає на лаву, хлопчик — біля неї.)

Хлопчик:

— А чому так багато зірок на небі?

Мати:

— Це коли людина на світ приходить, Бог свічку запалює, і горить та свічка, поки людина не помре. А як помре, свічка гасне, зірочка падає. Бачив?

Хлопчик:

— Бачив, матусю, бачив... Матусечко, а чому одні зірочки ясні, великі, а другі ледь видно?

Мати:

— Бо коли людина зла, заздрісна, скупа, її свічка ледь-ледь тліє. А коли людина добра, любить людей, робить їм добро, тоді свічечка такої людини світить ясно і світло це далеко видно.

Хлопчик:

— Матусю, я буду добрим, я хочу, щоб моя свічечка світила най-ясніше.

Мати:

— Старайся, мій хлопчику... *(Гладить його по голові.)*

4. Виконання учнями пісні «Садок вишневий коло хати».

- Мабуть, один з таких вечорів і згадав Шевченко, коли створив вірш «Садок вишневий коло хати». Видатним українським композитором

Миколою Лисенком цей вірш було покладено на музику. Пісню виконують (прізвища, імена учнів). Діти, тсй, хто запам'ятав слова і хоче приєднатися, теж може співати. Нехай заспівають і наші гості.

5. Читання вчителем віршів.

— Перші дитячі роки, коли живі були і дідусь, і батько, і мати, були найщасливішими з усього життя Тараса. Хлопчик ріс тоді у чуйності й домашньому теплі. Про це він згадує у вірші «І досі сниться: під горою...».

— Одинадцятирічний хлопчик залишився круглим сиротою, беззахисним і недоглянутим. В автобіографічних віршах Тарас Григорович Шевченко відобразив цей період свого життя.

(Учитель читає уривок з вірша «Якби ви знали, паничі...» («За що, не знаю, називають...»)) та вірш «І золотої, й дорогої...».)

6. Робота з віршем.

а) Читання вчителем вірша «Мені тринадцятий минало...».

— Голодний, напівроздягнений сирота тікає від злої мачухи. Прагнучи здобути освіту, знову стає наймитом дяка у школі. Тринадцятирічний Тарас пасе громадську отару.

б) Інсценізація вірша «Мені тринадцятий минало...».

Оксана:

— Чом же плачеш ти! Ох, дурненький Тарасе. Давай я сльози витру. Не сумуй, Тарасику, адже кажуть, найкращий від усіх ти:

найкраще ти читаєш, найкраще за всіх співаєш, ще й, кажуть, малюєш. От виростеш і будеш малярем. Еге ж?

Тарас:

— Еге ж, малярем. Оксана:

— І розмалюєш нашу хату.

Тарас:

— Атож. А всі кажуть, що я ледащо і ні на що не здатний. Ні, я не ледащо.

Я буду-таки малярем.

Оксана:

— Авжеж, будеш! А що ти ледащо, то правда. Дивись, де твої ягнята? Ой, бідні ягняточки, що чабан у них такий,— вони ж пити хочуть.

IV. ПІДСУМОК УРОКУ

1. Підсумковий тест.

— Зараз відкрийте зошити: перевіримо, що ви запам'ятали з розповіді про життя маленького Тараса.

1. У якій сім'ї народився Т. Г. Шевченко?
 - а) У заможній;
 - б) у кріпацькій;
 - в) у дворянській.
2. Яку долю напроорочила Тарасові баба-повитуха?
 - а) Щасливу;
 - б) що він буде змагатися з панами та царями;
 - в) коротку.
3. Хто няньчив Тараса?
 - а) Мама;
 - б) старша сестра Катерина;
 - в) дідусь.
4. Хлопчик говорив мамі, що хоче стати...
 - а) ...добрим;
 - б) ...сильним;
 - в) ...сміливим.
5. Яким Тарас уявляв світ?
 - а) Земля лежить на спинах чотирьох слонів;
 - б) Земля тримається на трьох китах; і
 - г) небо підпирають залізні стовпи.
6. Яким ріс Тарас?
 - а) Безтурботним, балакучим;
 - б) допитливим, кмітливим;
 - в) егоїстичним, заздрісним.
7. Чому Тарас любив ходити до діда Івана?
 - а) У діда можна було добре відпочити;
 - б) він слухав там розмови дорослих про життя;
 - в) там можна було погратися з друзями.
8. Якою була наука в дяковій школі?
 - а) Цікавою;

- б)нудною, тяжкою;
- в)радісною.

9. У скільки років хлопчик залишився круглим сиротою?

- а)У 8;
- б)в 13;
- в)в 11.

10. Ким мріяв стати Тарас?

- а)Малярем;
- б)співачом;
- в)письменником.

2. Перевірка роботи учнів.

Ключ до тесту: 1. б) 6. б)

б) 7. б)

б) 8. б)

а) 9. в)

в) 10. а)

— Хто задоволений своїм результатом?

— Молодці! Я вдячна всім вам за урок.

А що буде далі, ми дізнаємось на наступних уроках з позакласного читання. Тема наступного уроку — «Т. Г. Шевченко — художник».